

Slovenski prispevek na simpoziju je bil zelo opazen. Meta Krese Baskar (Institutum Studiorum Humanitatis) je v sekciji o prehrani in prehrabnenih navad predstavila prispevek z naslovom: "'Zdrava mediteranska dieta' v vasi Sveti Peter - modrost tradicije ali podjetje nutricionistov?", dr. Iztok Saksida (Oddelek za sociologijo na FF) je v okviru sekcije o naseljih, stanovanju in kultiviranem prostoru predstavil referat z naslovom: "K pomenu meja: organizacija in spoznavanje okolja v vasi Supeir (Istra)", sam pa sem v sekciji o filozofskih vidikih ljudske kulture predstavil dinamiko soodnosa med kulturno inovacijo in tradicijo v prispevku z naslovom: "Kreativna igra razumevanja in napačnega razumevanja: antropološka terenska raziskava punk rocka v nekaj slovenskih vaseh".

Rajko Muršič

Z OBISKA NA NOVI UNIVERZI V LIZBONI

Študentje in profesor Zmago Šmitek z oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo smo se v začetku novembra 1993 vrnili z dvotedenske študijske poti po Portugalski. Iz Slovenije je 3000km v eno smer lahko že eksotika, kar pa je eksotično, vedno nekaj prikriva in kar ostaja prikrito, človeka boleče privlači. In če je kje v Evropi na enem mestu toliko eksotike v deželi in njenih ljudeh, lahko to najdemo prav v Portugalski in Portugalcih. Pa ni vse samo v eksotiki, takšna pot omogoči študentu vzpostavitev dragocenih stikov s kolegi študenti in profesorji na fakultetah, inštitutih in muzejih, ki so, doma, v knjigah in na predavanjih nedosegljivi.

Ker smo v obdobju velikih programskih in vsebinskih sprememb na oddelku, ki begajo zlasti študente, je takšna pot koristna tudi za izmenjavo mnenj o teoretičnih vprašanih stroke, ovrednotenju doseženega in vizijah načrtovanega.

Na oddelku za antropologijo Fakultete za družbene in humanistične vede v Lizboni nas je sprejel predstojnik oddelka prof. dr. Antono Mesquitela Lima, ki je konec 60-ih študiral v Parizu pri Claudi Levi-Straussu. Trenutno je vpisanih 300 študentov, ki študirajo pri 27 profesorjih in asistentih. Po študijskem programu morajo v štirih letih opraviti 24 izpitnih obveznosti, tako da vsako leto vpišejo 6 predmetov, kar nanese 6-9 ur predavanj in vaj dnevno. V prvih letih študente oskrbijo s temeljnimi znanji iz biologije, antropološke teorije, etnografije, statistike in matematike za družboslovce. Zadnji dve leti pa se na urniku pridružijo predavanja iz antropologije religije, ekonomske in politične antropologije, etnologije, antropologije simbolov in antropologije jezika. Predavanja iz portugalske etnologije poslušajo le dve leti, kot tudi predavanja iz neevropske etnologije (ki sledijo našemu, do pred kratkim uveljavljenem konceptu na semester - en kontinent).

V četrtem letniku se študentje odločajo za specializacijo iz antropološke teorije bodisi muzeologije, na podlagi česar se potem zaposlujejo na oddelku, inštitutih ali v muzejih. Diplomanti so se, vsaj do nedavnega, zaposlovali tudi kot etnologipedagogi na srednjih šolah, vendar jim skuša vlada, po zadnjih vesteh, predmet ukiniti.

Portugalci priznavajo, da antropologija na Portugalskem nima tradicije, da se je pač izluščila iz britanske socialne antropologije, kar je posledica stoletnih političnih in kulturnih vezi z Britanci. Na oddelku so tako študente prvič vpisali v akademskem letu 1976/77.

Predvsem starejši študentje smo v pogovoru s profesorjem Limo načeli vprašanje, ki nam povzroča že nekakšno profesionalno preganjavico, to je vprašanje razmerja med etnologijo in antropologijo.

Profesor Lima je sebi in nam v odgovor zastavil retorično vprašanje, da kaj sploh ni antropologija in da so za razumevanje človeka potrebne, seveda, vsaka na svoj način. Tako na oddelku razumejo pod imenom antropologija univerzalno znanost o človeku, ki naj podaja vsesplošne resnice o njem in njegovi kulturi, medtem ko naj etnologija proučuje konkretne pojavnosti v družbi, odkriva probleme, ki so prisotni tu in zdaj, in neposredno zadevajo človeka in družbo. S tem, ko prisegajo na antropologijo, pa istočasno priznavajo, da jim primanjkuje prav teh slednjih, raziskav vsakdanjosti, ki naj odgovarjajo na tuzemna vprašanja družbe. Tako je na Portugalskem izredno aktualna problematika retornadosov, prišlekov, ki so po osvobodilnih vojnah portugalskih kolonij prbežali nazaj na Portugalsko. Čez milijon jih je in iz devetih milijonov Portugalcev jih je v zelo kratkem času nastalo deset milijonov. O vprašanih njihove akulturacije in asimilacije tako namesto Portugalcev razpravljajo, predvsem, Američani.

V pogovorih s profesorji in študenti se je tako izoblikovalo portugalsko videnje, za nas sicer polemičnega, razmerja med obema strokama, ki je za njih bolj stvar osebne opredelitve in osebnega odnosa do sveta kot pa znanstvenih razmejevanj.

Za kolege študente v Sloveniji in vse nas skupaj smo domov prinesli naslov fundacije Calouste Gulbenkian, ki štipendira vse osebne stike Portugalske in Portugalcev z deželami in ljudmi po svetu... Profesor Lima nam je na sprejemu v nekem trenutku dejal, da je Portugalcem vse, česar ne poznajo, pa bi lahko, kot španska krava. In če malo priredimo - kako dobro bi se njihova "španska krava" počutila v naši "španski vasi".

Nataša Konestabo